

mærkning fra det ærede Medlems Side, hvorefter Fremdragelsen af de Eksempler, jeg nævnede i mit første Foredrag, skulde tyde paa, at jeg overhovedet ikke havde Kendskab til disse Forhold. Det maa jo bero paa, at det ærede Medlem ikke har Kendskab til den Litteratur, som drejer sig om disse Forhold. Han har formodentlig troet, det var tænkt Eksempler. Jeg maa gøre opmærksom paa, at han vil kunne se Side 19 i den Pjece, som er omdelt paa alle de Herrers Pladser, nemlig Kontorchef Cordt Traps Foredrag om Lovforslaget om Indkomst- og Formueskat, at det er et faktisk Eksempel, at en Gaardmand er bleven sat til en Skatteindtægt af 450 Kr. — Det kan umulig nogen Sinde komme til at betyde Uforstand paa agrariske Forhold. Den ærede Ordfører var inde paa det samme Eksempel, selvfølgelig ikke med den Slags urimelige Bemærkninger, men han spurgte mig, om det ikke var saaledes, at man i dette faktiske Tilfælde var kommen til disse 450 Kr., efter at de lovhjemlede Indtægtsfradrag vare foretagne. Jo, det er rigtigt, det har den ærede Ordfører opfattet fuldstændig rigtigt. Det var altsaa en Skatteindtægt af 450 Kr., som man var kommen til, efter at de lovhjemlede Fradrag vare foretagne. Det er særdeles vel muligt — Manden havde 5 Børn —, at man kan komme op til den af den ærede Ordfører nævnte Sum. Men naar saa den ærede Ordfører siger, at saa er det slet ikke saa urimeligt, saa er det, jeg siger, at deri er det, jeg tror, Misforstaaelsen til syvende og sidst skjuler sig, og jeg skal her gaa over til at gøre de sidste Bemærkninger, jeg har, nemlig med Hensyn til Spørgsmaalet om den rationelle Ligning. Den højtærede Finansminister var ogsaa inde paa dette og sagde: Ja, naar saadan en Gennemsnitsgaardmand har en Indtægt af 15—1600 Kr., kan det jo maaske tilsyneladende se lidt urimeligt ud, men naar man gaar Sagen igennem og ser, hvad en Mand med fornuftig Drift kan faa ud af sin Jord osv. osv., viser det sig aldeles ikke at være saa urimeligt. Dertil vil jeg sige, at hvis det er Tilfældet, er det virkelig overordentlig sørgeligt, thi saa er det jo rigtigt, hvad jeg har paavist, saa vil det sige, at den danske Bondejord over en Bank ikke skulde give mere i Rente end noget over 2 pCt. Og i saa Fald forstaar jeg nu for det første ikke, hvorfor de vedkommende Mennesker dyrke Jorden, for hvis de sælge den og anbringe Formuen i kgl. Obligationer eller i andre

Ting, have de dog betydelig mere ud af den, saa kunne de nok finde en eller anden Beskæftigelse ved Siden af, hvorved de kunne tjene 1,500 Kr., f. Eks. være Rigsdagsmand. Det er den ene Side af Sagen. Men den anden Side af Sagen er den, at det er en overordentlig farlig Paastand, thi den betyder, at Landbruget er aldeles ikke noget bærende Erhverv. Thi det er klart, at et Erhverv, der ikke kan forrente den deri stikkende Kapital med mere end lidt over 2 pCt. er ikke et bærende Erhverv. Saa sidde vi i Virkeligheden overordentlig slet i det. Det er en meget alvorligere Sag, vi her støde paa, end om en Skatteligning giver noget mere eller mindre. Saa komme vi ad denne noget ejendommelige Omvej ind paa det Spørgsmaal, i hvor stort Omfang Landbruget overhovedet betaler sig, og det er selvfølgelig ogsaa meget vigtigt at blive paa det rene med det. Jeg er nu stadig tilbøjelig til at tro, at Landbruget er et bærende Erhverv, og at der gennemgaaende, gennemgaaende siger jeg, paa nogenlunde ordentlig Jord kan komme betydelig mere ud af det, og at altsaa Skatteligningen maa være for slap. Den højtærede Finansminister siger, og naturligvis med en vis Ret: Ja, disse statistiske Resultater, der ere forelagte os i den bekendte gule Bog, kunne højst siges at tyde i en vis Retning, de kunne højst siges at nødvendiggøre visse Undersøgelser, men der er i og for sig intet bevist. Nej, rent formelt videnskabeligt set, om jeg saa maa sige, har den højtærede Finansminister naturligvis Ret i, at selve disse Tal bevise i og for sig ingenting. Men de ere dog Led i en Induktionsslutning. Naar man staar overfor saadanne Kendsgerninger som f. Eks. denne, at medens Byindtægterne i ubestridelig daarlige Aar ere gaaede frem, endogsaa betydeligt frem, ere Landbrugets Indtægter blevene staaende; naar man staar overfor en saadan Kendsgerning, maa man, hvis man skrider frem efter det almindelige logiske Induktionsskema, gaa til det andet Led og spørge saaledes: Hvilken Hypotese maa vi nu opstille for at forklare dette? Jeg indrømmer den højtærede Finansminister, at i anden Række har man kun Hypoteser; men her frembyde sig i Virkeligheden kun 2 Hypoteser. Den ene er den, at virkelig Indtægterne ere gaaede tilbage eller i ethvert Fald ikke gaaede frem fra 1903 til 1908, og den anden er den, som jeg altsaa anser for den mest nærliggende, nemlig at Lig-